Advies ‘Regionaal beleid- en uitvoeringsplan Maatschappelijke Zorg Noord-Veluwe en Zeewolde 2026 - 2032’

Adviesraden Sociaal Domein Nunspeet, Elburg, Oldebroek, Putten, Ermelo, Zeewolde en Harderwijk

---

1. Inleiding

Wij, de gezamenlijke Adviesraden Sociaal Domein, hebben het Regionaal Beleidsplan en het Uitvoeringsplan Maatschappelijke Zorg Noord-Veluwe en Zeewolde 2026–2032, inclusief de samenwerkingsovereenkomst, bestudeerd.
Wij zijn onder de indruk van de integrale aanpak, de geformuleerde ambities en de aandacht voor de uitdagingen in de uitvoering. Het plan laat een warm mensbeeld zien, met herstelgerichte uitgangspunten en een duidelijke focus op jongvolwassenen, mentale gezondheid en inclusie.
De visie om ‘lokaal te versterken en te voorkomen, en regionaal in te zetten waar nodig’ spreekt ons bijzonder aan. Tegelijkertijd constateren wij dat bestuurlijke borging en uitvoeringskracht nog versterking vragen om de ambities daadwerkelijk te realiseren.
Dit advies biedt daarom een beleidsinhoudelijke én bestuurlijke reflectie op hoe visie en uitvoering elkaar kunnen versterken.

2. Positieve uitgangspunten

Wij waarderen nadrukkelijk:
- De herstelgerichte visie met aandacht voor zelfregie en ontwikkelpotentieel;
- De ambitie om integraal, domein overstijgend te werken;
- De subsidierelatie in stand blijft;
- De voortzetting van regionale samenwerking met aandacht voor continuïteit;
- De specifieke aandacht voor jongvolwassenen, mentale gezondheid en inclusie;
- Het besef dat wonen de basis vormt voor bestaanszekerheid;
- De intentie om beleid jaarlijks regionaal én lokaal te actualiseren, zodat kan worden ingespeeld op maatschappelijke veranderingen.

Wij zien dit als een solide basis voor een sociaal betrokken en lerende regio.

3. Beleidsinhoudelijke aanbevelingen

3.1 Definitie van zelfregie

Het begrip zelfregie wordt in het beleid veel gebruikt, maar blijft inhoudelijk ongedefinieerd. Hierdoor kan er onduidelijkheid ontstaan over de verwachtingen richting inwoners, professionals en partners in de keten. Een heldere definitie draagt bij aan consistentie in beleid, uitvoering en communicatie met inwoners

Advies: Wij adviseren daarom om het begrip expliciet te definiëren. Bijvoorbeeld door aan te geven:
- Welke verantwoordelijkheden bij de inwoner liggen en welke ondersteuning de gemeente daarin biedt;
- Hoe wordt bepaald of iemand (nog) voldoende zelfregie kan voeren en welke criteria daarbij gelden;
- Wat de betekenis is van zelfregie binnen verschillende fasen van de ondersteuning (instroom, verblijf, uitstroom).

3.2. Overgang van jeugd- naar volwassenenzorg

De overgang van jeugd- naar volwassenenzorg blijft kwetsbaar. Jongeren vallen te vaak tussen wal en schip of worden te snel richting zorg gestuurd.

Advies:
- Geef het pilotteam 16–27 een structurele plek in de regionale organisatie;
- Ontwikkel leer- en woontrajecten in samenwerking met onderwijs, werkgevers en welzijnsorganisaties;
- Kijk niet primair naar “zelfredzaamheid”, maar naar ontwikkelpotentieel.
- Kom met een domeinoverstijgend plan van aanpak met concrete acties als het gaat om voorkoming van instroom van jong volwassenen.

3.3. Herstelgericht werken vraagt tijd en stabiliteit

Herstel verloopt niet lineair. Trajecten worden soms te vroeg afgesloten of te veel gestuurd op uitstroom.

Advies:
- Maak beleid en financiering, indien nodig, ook mogelijk voor langere zorgtrajecten;
- Investeer de continuïteit van begeleiders, ;
- Meet succes op basis van kwaliteit van leven in plaats van enkel uitstroomcijfers.

3.4. Ketenpartnerschap: samenwerking rond de inwoner

Inwoners ervaren nog te vaak afschuiving tussen instanties.

Advies:
- Benoem per casus één vaste casusregisseur;
- Toon nog meer ambitie om ‘out of the box’ te werken, zodat maatwerk geleverd wordt;
- Stimuleer integrale casusbesprekingen over domeinen heen; (zorg, veiligheid, onderwijs, wonen, inkomen, welzijn);
- Betrek naast het formele- ook het informele netwerk zoals naasten en vrijwilligers;
- Neem ook het voorliggend veld mee in de samenwerking;
- Maak gezamenlijke verantwoording onderdeel van het uitvoeringsplan;
- Maak concreet hoe de inzet van de ervaringsdeskundigen eruit ziet en betekent;
- Maak duidelijk wie wat communiceert in de keten en maak dit inzichtelijk.

3.5. Meetbaarheid en monitoring

Wij onderschrijven het belang van duidelijke voortgangsmonitoring, maar adviseren om dit concreter te maken.

Advies:
- Wijs per ambitie een trekkende partij aan;
- Gebruik een PDCA-cyclus om continu te verbeteren en te leren;
- Bespreek de voortgang periodiek in de regionale regiegroep;
- Publiceer jaarlijks de resultaten in onder meer het jaarverslag van het regiecentrum;
- Formuleer meerjarige meetbare indicatoren, bijvoorbeeld:
    - In-, door-, en uitstroom van zowel 30-minners als 30-plussers in de maatschappelijke opvang;

- Aantal gerealiseerde woonantwoorden per jaar, passend bij de ondersteuningsbehoefte en situatie;
- Aantal inwoners dat langdurig begeleiding ontvangt;

3.6. Risicoanalyse en personeel

Wij zien risico's op het gebied van personeelstekort en deskundigheid. Een veilig gevoel voor hulpvragers begint bij voldoende, goed opgeleid personeel.

Advies:

- Neem een risicoanalyse op in het uitvoeringsplan, met speciale aandacht voor personele capaciteit en continuïteit;
- Investeer in scholing en behoud van medewerkers.

3.7 Stigma's doorbreken

Stigmatisering is aanwezig in onze samenleving en begint al op jonge leeftijd. Neem in de campagne op dat voorlichting in het onderwijs, beginnend bij de basisschool, wordt meegenomen.

4. Bestuurlijke en beleidsmatige aanbevelingen

Wij signaleren in dit beleid nog enkele bestuurlijke knelpunten en aandachtspunten.
De samenwerkingsovereenkomst richt zich voornamelijk op taken, bevoegdheden en financiële afspraken, terwijl het uitvoeringsplan (2026–2027) de beleidsinhoudelijke richting bepaalt. Er is nog onvoldoende verbinding tussen de geformuleerde beleidsdoelen en de bestuurlijke verantwoording. Daarnaast constateren wij dat, hoewel Harderwijk als centrumgemeente een stevige positie inneemt binnen dit beleid, er een mogelijk spanningsveld kan ontstaan tussen mandaat en eigenaarschap. De overige gemeenten blijven immers verantwoordelijk voor lokale preventie en de sociale infrastructuur, terwijl het regionale beleid en de bijbehorende (geoormerkte) middelen bij Harderwijk zijn belegd.
Verder wordt er uitgegaan van een kostenverdeling, maar het is nog onduidelijk hoe structureel met eventuele overschotten of tekorten zal worden omgegaan en beoordeeld.
Daarom vragen we aandacht voor drietal zaken:

4.1. Verbind beleid en uitvoering beter

Advies: Gebruik het overlegmoment uit artikel 6 van de samenwerkingsovereenkomst structureel om te volgen en bij te sturen. En maak vanuit dit overleg een verantwoordingsdocument waarin cijfers, concrete acties en leerpunten benoemd staan.

4.2. Zorg dat alle gemeenten hun rol goed kunnen invullen

Advies:

- Bewaak de minimale inzet (12 uur per week per gemeente);
- Bundel kennis en capaciteit regionaal om continuïteit te waarborgen;
- Benoem expliciet de gemeentelijke verantwoordelijkheid bij doordecentralisatie, inclusief acties en termijnen.

4.3. Financiën en transparantie

Wij benadrukken dat geoormerkte gemeentelijke budgetten die naar de centrumgemeente worden overgeheveld uitsluitend voor het beoogde doel worden ingezet.

Advies:

- Benoem bedragen en meerjarige financiële kaders expliciet;
- Evalueer jaarlijks de kostenverdeling en koppel deze aan maatschappelijke opbrengsten en wees transparant hoe er wordt omgegaan met overschotten en te korten;
- Dringend advies om deze middelen niet af te laten vloeien naar algemene reserves, maar te besteden op het gebied van preventie of geoormerkt voor het sociaal domein te reserveren,
- Gebruik realisatiecijfers, praktijkverhalen en signalen van inwoners om beleid te verbeteren.

4.4. Ruimte voor voortschrijdend inzicht

De jaarlijkse regionale en lokale beleidsplannen met acties bieden kans om beleid flexibel te houden.
Advies: Vermeld expliciet dat deze plannen ruimte laten voor beleidswijziging op basis van voortschrijdend inzicht, inclusief de financiële consequenties daarvan.

4.5. Wonen en draagvlak

Wij delen de landelijke zorg over het tekort aan woon- en opvangplekken. Omwonenden kunnen besluitvorming over uitbreiding vertragen, met ingrijpende gevolgen voor hulpvragers.

Advies:

- Zorg voor een slagvaardig en inventief optreden van overheden om vertragingen te voorkomen;
- Investeer in goede communicatie met omwonenden en transparantie over nut, noodzaak, veiligheid en samenwerking in de keten.

4.6. Toegankelijkheid en leesbaarheid van het beleidsplan

Een beleidsplan moet voor iedereen toegankelijk zijn.

Advies:

- Voeg een inhoudsopgave, afkortingenlijst en definitielijst toe;
- Overweeg een leeswijzer waarin de structuur, doelgroep en belangrijkste begrippen kort worden toegelicht.

Tot slot

De Adviesraden Sociaal Domein waarderen de inzet van alle gemeenten en partners.
Wij zien een stevige basis en veel goede intenties. De volgende stap is het duurzaam en mensgericht uitvoeren van dit beleid, met aandacht voor vertrouwen, transparantie en samenwerking.
Wij vragen de zeven colleges om inwoners én ervaringsdeskundigen actief te betrekken bij de verdere uitwerking van het beleidsplan. Beleidsplannen werken het best als ze samen worden gemaakt met de mensen die de gevolgen in hun dagelijks leven ervaren.

Zo werken we samen aan de gezamenlijke ambitie:
Een thuis voor iedereen.

Namens de 7 Adviesraden,

Attie de Graaf en Corrine Snaterse, Sociale Adviesraad Harderwijk.